

Turussa keskusteltiin uskonnosta muuttuvassa yhteiskunnassa

31.10.2019 Turku

Emma Mäkinen

Uskontotieteen opiskelija, Turun yliopisto
Harjoittelijana Siirtolaisuusinstituutissa syksyllä 2019

Turussa järjestettiin lokakuun lopussa yleisötilaisuus *Religion in Contemporary Society – What do we need to know to manage complexity?* osana monitieteistä Argumenta-hanketta, jonka aiheena on uskontolukutaito moniarvoisessa yhteiskunnassa. Hanketta rahoittaa Suomen Kulttuurirahasto. Monitieteinen hanke lähtee liikkeelle ajatuksesta, että Suomessa on erilaisten uskonnollisten ja katsomuksellisten näkemysten keskellä kasvava tarve uskontolukutaidolle sekä sen paremmalle ymmärtämiselle, mitä uskontolukutaito voisi tarkoittaa. Käsitteellä tarkoitetaan yleensä esimerkiksi ihmisellä olevia taitoja ymmärtää uskontoihin liittyviä tapoja, tekstejä ja keskusteluja.

Osana hanketta järjestetään useilla paikkakunnilla seitsemän tilaisuutta, joista Turun seminaari oli järjestyksessä toinen. Uskontoon ja suomalaiseen yhteiskuntaan keskittyvä päivä kokosi aiheesta kiinnostuneet ensin iltapäivällä Sibelius-museoon kuulemaan keynote-puheenvuoroja. Myöhemmin ohjelma jatkui paneelikeskustelulla Turun kaupunginkirjastossa. Päivän tapahtumia paikan päällä seurasi yhteensä yli 100 kuulijaa. Turun tapahtuman paikalliset järjestäjät olivat hankkeessa mukana olevat dosentti **Ruth Illman** Donner-Instituutista ja vastaava tutkija **Marja Tiilikainen** Siirtolaisuusinstituutista.

Tilaisuuden Sibelius-museolla avasi professori Tuula Sakaranaho. Ensimmäisen keynote-puheenvuoron piti professori **Linda Woodhead** Lancasterin yliopistosta. Woodhead esitti puheenvuorossaan, että Pohjois-Euroopassa on hajoamassa vanha

Linda Woodhead. Kuva: Anna Kimpimäki.

uskonnollis-poliittinen järjestys, jossa kirkkoon ja kansakuntaan kuulumisen ovat kietoutuneet toisiinsa. Tilalle ja vanhan järjestyksen kanssa kilpailemaan on Woodheadin mukaan tullut uusi järjestys, jossa korostuvat yksilön oikeudet.

Professori **Terhi Utriainen** Turun yliopistosta yhdisti vastauspuheenvuorossaan yksilöllistymisen laajempaan ilmiöön, jossa ihmiset eivät halua kuulua rajattuihin kategorioihin uskonnon ulkopuolellakaan. Uskonnon tai uskonottomuuden valitsemisen sijaan on helpompi tuntee omakseen väljempi henkisyiden kategoria.

Tilaisuus jatkui professori **Paul Bramadatin** (University of Victoria, Kanada) puheenvuorolla. Hän esitteli kolme eri puolille Kanadaan sijoittuvaa esimerkkiä, jotka kertoivat Kanadassa esiintyvistä uskonnollisista

Ruth Illman (vas.) sekä panelistit Zahra al-Take, Aharon Tähtinen, Ari Vuokko, Terhi Utriainen ja Kaarlo Kalliala.
Kuva: Anna Kimpimäki.

erimielisyyksistä. Puheenvuoronsa Bramadat päätti kertaamalla, mitä näistä esimerkeistä voidaan oppia. Puheenvuoroon vastannut Siirtolaisuusinstituutin johtaja **Tuomas Martikainen** toi esiin, että paikallisista eroista huolimatta myös Suomessa on mahdollista oppia Kanadassa esillä olleista tapauksista.

Seminaarin otsikossa esitettiin kysymys, mitä meidän tulisi tietää pystyäksemme onnistuneesti käsittelemään uskonnon monimuotoisuutta tämän päivän yhteiskunnassa. Tähän vastaten Utriainen totesi, että hahmottaaksimme monimuotoisuutta, on uskonnontutkimuksessa yhdisteltävä erilaisia näkökulmia. Bramadat ja Martikainen puolestaan muistuttivat, että tarvitaan lisää tutkimustietoa ja aineistoa. Lisäksi Martikainen nosti kommenttipuheenvuorossaan esiin, että lähtökohtaisesti on tärkeää muistaa aina uudelleen määritellä ja miettiä keitä ovat *me*, joista puhutaan.

Yleisökysymyksissä pohdittiin muun muassa sitä, kuinka uusi ilmiö uskonnon muuttuminen järjestäytyneestä uskonnollisuudesta enemmän yksityiseen henkisyteen lopulta on, sekä luottamuksen vähenemistä uskonnollisten instituutioiden lisäksi myös muihin instituutioihin.

Paneelikeskusteluun *Uskonto ja suomalainen yhteiskunta – mihin olemme menossa?* oli kutsuttu edustajia eri uskontokunnista. Tutkimusta edusti jo aiemmin kuultu professori Terhi Utriainen. Paneelissa pohdittiin Suomen uskonnollista nykytilaa eri uskontokuntien ja osin tutkimuksen näkökulmasta. Keskustelua veti Ruth Illman Donner-insti-

tuutista. Koulu ja opetus olivat tilaisuudessa vahvasti esillä, kun panelisteista opettaja **Zahra al-Take** kertoi esimerkkejä koulumaailmasta. Yleisössä syntyi keskustelua al-Taken ajatuksesta, että olisi erotettavissa kulttuuri ja ”puhdas” uskonto, jota voidaan opettaa.

Linda Woodhead esitti iltapäivän luennoissaan, että kirkko ei kaikkialla Pohjois-Euroopassa enää ole paikka johon mennään kohotamaan yliluonnollista tai kokemaan henkisyttä. Kirkko on hänen mukaansa siten menettänyt osittain perimmäisen tarkoituksensa. Illan paneelissa piispa **Kaarlo Kalliala** kuitenkin näki Suomessa pyhän kokemisen olevan tänä päivänä edelleen merkittävästi sidoksissa uskontoon.

Argumenta-hankkeen teeman mukaisesti paneelissa sivuttiin myös uskontolukutaitoa ja sen merkitystä. Uskontolukutaito käsitettiin panelistien keskustelussa esimerkiksi tietona ja ymmärryksenä uskonnosta. Yhtä mieltä oltiin siitä, että uskontolukutaitoa tulee kehittää. Vastuun uskontolukutaidon kehittämistä panelistit osoittivat koulumaailman lisäksi myös uskonnollisille yhteisöille sekä erityisesti medialle.

Lisätietoja *Uskontolukutaito moniarvoisessa yhteiskunnassa* -hankkeesta: <https://katso-mukset.fi/argumenta/>

Linda Woodheadin ja Paul Bramadatin luennot ovat kuunneltavissa osoitteessa: http://vod.kepit.tv/uskonto_ja_suomalainen_yhteiskunta.html